

мости молоді [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / І. Л. Пенчук ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2003. – 243 с.

14. Пенчук І. Л. Телебачення для дітей в Україні: інформаційно-емоційний і змістовно-тематичний потенціал [Текст] : дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : 27.00.04 / І. Л. Пенчук ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2012. – 423 с.

15. Петрунько О. В. Соціалізація дитини в агресивному медіасередовищі [Текст] : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05 / О. В. Петрунько ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – К., 2010. – 470 с.

16. Сафарян А. В. Стили жизни молодежи как целевой аудитории телевидения : дисс. ... канд. социол. наук : 22.00.04 / А. В. Сафарян ; Моск. гуманитар. ун-т. – Москва, 2008. – 152 с.

17. Сургай С. О. Естетичне виховання студентської молоді засобами масової інформації [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / С. О. Сургай ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2010. – 20 с.

18. Темех Н. Д. Українське телебачення і проблеми формування духовності молоді [Текст] : дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / Н. Д. Темех ; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2005. – 206 с.

19. Шумаєва С. П. Розвиток мас-медійних навчальних технологій у середніх закладах освіти США [Текст] : дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 / С. П. Шумаєва ; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань, 2005. – 235 с.

А. П. Захарченко

Інститут журналістики
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
(м. Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ БЛОГІВ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН З ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Методика викладання медійної і, зокрема, журналістської майстерності дає найкращі результати в умовах, коли передбачає творчий підхід, що ставить за мету виховання у студентів навичок практичної роботи в умовах, наближених до реальних комунікативних ситуацій. Водночас, упродовж усього періоду незалежності України, звучать нарікання на недостатню креативність та ефективність журналістської освіти у нашій державі. При чому про це говорять не лише представники молодого покоління викладачів [2], але й корифеї журналістської освіти [3], що якнайкраще свідчить про актуальність нашого дослідження.

Одним із кращих способів розкриття практичної спрямованості навчання є проектний метод, який розвинувся на початку ХХ століття у США і швидко переріс із царини професійно-технічної освіти в загальний метод навчання [4, 108]. Педагогічна енциклопедія минулого століття визначає його, як «систему навчання, за якої учні здобувають знання у процесі планування і виконання практичних завдань» [5, с.806]. Традиційно в українській журналістській освіті проектний метод використовувався у такому форматі: студенти колективно, малими групами або поодиноці робили газету, радіопрограму, телесюжет або інший необхідний журналістський продукт, який від самого початку не планувалося пропонувати широкій аудиторії. Однак це не завжди давало позитивні результати, адже студентів в такому випадку зазвичай достатньо формально виконати поставлені викладачем вимоги, не дбаючи про те, як фінальний документ буде сприйматися реципієнтом.

Додатковий імпульс для застосування проектного методу було отримано з розвитком інформаційних технологій. В цей час, зокрема, виникла така модифікація методу, як веб-квести – спеціально розроблені освітні веб-сайти, що використовуються учнями для виконання певних завдань [1]. Уперше ця модель проектної діяльності була представлена викладачем університету Сан-Дієго (США) Берні Доджем і Томом Марчем 1995 року. Пізніше перший із цих дослідників навіть поставив цей напрям на комерційну основу, відкривши спеціальний сервісний сайт, що допомагає створити веб-квести без знання технологій веб-дизайну [8]. Іншим поширеним напрямом використання проектного методу навчання у мережі Інтернет є участь у повноцінній, не модельній інтернет-комунікації з акцентом на навичках, які треба розвинути в рамках навчального курсу. Так, зокрема, для вивчення іноземних мов студентам пропонується вести особисті блоги цими мовами. Такий підхід має ряд переваг: позитивне ставлення студентів до блогів, їхня старанність у створенні сайтів, можливість читати думки та спостереження інших учасників та висловлювати свої, наявність зворотного зв'язку від студентів [8]. При застосуванні цього підходу перед викладачем постає проблема адекватного оцінювання студента. Зокрема, Аарон

Кемпбел пропонує оцінювати кількість і якість постів, або ж мотивувати [7]. У той час, як викладач англійської мови у японському Ivate University Джеймс М. Холл зазначає, що він оцінює тільки кількість постів у блогах та коментарів під ними, для того, щоб студенти могли вільно спілкуватися, а не перетворювати свої блоги на показові тексти з англійської.

Нашою метою була розробка методики викладання практичних дисциплін, які дають навички комунікації в мережі інтернет, створення контенту для інтернет-видань та їх просування. Зокрема, щодо методики оцінювання студентських робіт. Об'єктом цього дослідження стали проектні методики викладання, які застосовуються у вищій освіті. Предметом – особливості застосування таких методик для викладання студентам спеціальностей “Журналістика” і “Видавнича справа та редагування” практичних дисциплін, пов'язаних інтернет-виданнями.

Як показала наша практична робота в Інституті журналістики 2011-2014 років у рамках курсу “Електронні видання. Підтримка сайту”, блоги можна використовувати і для навчання журналістів. Проте, у цьому випадку є деякі особливості, які було визначено в процесі викладання курсу. Спершу ми спробували для відпрацювання навичок інтернет-комунікації запустити повноцінний інформаційний інтернет-ресурс, який би висвітлював теми, актуальні для широкої аудиторії. Адже ми бачили, що зроблені попередніми паралелями студентів вузькотематичні сайти з життя університету або Інституту журналістики не були достатньо відвідуваними через те, що містили мало цікавої інформації. У вузі фактично не відбувалося актуальних подій, які були би для аудиторії цікавішими за їхнє звичне інформаційне тло.

Проте й намагання створити суспільно-політичний ресурс не виправдали себе з двох причин. По-перше, такого роду проекти вимагають активного і регулярного інформаційного наповнення, а розклад дисципліни “Електронні видання” передбачає тільки три пари підряд один день на тиждень. Спроби встановити чергування для того, щоб студенти наповнювали ресурс у години, відведені для самостійної роботи, також були недостатньо ефективними: зокрема, через безвідповідальне ставлення окремих студентів до навчального процесу. Відтак, суспільно-політичний інформаційний ресурс, який часом не поновлювався декілька днів підряд, не мав шансу стати дійсно популярним. По-друге, ресурси такого рівня можуть сприйматися аудиторією серйозно, лише якщо над їх створенням ретельно працювали професійні програмісти та веб-дизайнери. Створити такий портал в умовах навчального процесу виявилось неможливим. Через усі ці причини, ми віддали перевагу іншому виду комунікаційної діяльності в мережі Інтернет: тематичним блогам. Студенти розподілилися на малі групи – по 2-3 особи, задачею яких було створення концепції суб'єктивного інтернет-ресурсу, який би не передував на професійність та всебічність висвітлення якихось тем, проте мав за мету досягти якнайвищої відвіданості завдяки професійному використанню комунікативних прийомів.

Найпершим кроком при такому підході ставав вибір концепції майбутнього ресурсу. Студенти готували свої пропозиції і обговорювали їх на перших парах з викладачем та рештою навчальної групи, вислуховували зауваження. Вони не обмежувалися у виборі тем для своїх блогів. Деякі серед них були інформативними – як, наприклад, сайт “Business Idea'тизм”, що розповідав про нестандартні підприємницькі концепції. Інші – мистецькі, такі, як дуже відвідуваний сайт “Арткодло ТВ”, що публікував сучасну жіночу лірику. Були й відверто розважальні ресурси, зокрема, блог “Історії до кави/Історії під горілку”, і навіть підкреслено несерйозні, як “WC blog”, що проводив репортажі з різних туалетів України. Однак головним критерієм для схвалення була наявність у запропонованої концепції суттєвої потенційної аудиторії, а також можливість регулярно продукувати інформацію для того, щоб цей ресурс залишався динамічним. Студенти також не створювали сервісних сайтів, на зразок інтернет-магазинів, оскільки їх успішність суттєво залежить не лише від комунікативної, але й від маркетингової активності адміністрації сайту, а також потребують значно більше технічних навичок, ніж мають студенти Інституту журналістики.

Після того, як концепцію сайту узгоджено з викладачем, групи переходять до створення сайту. Студенти четвертого курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», яким викладається дисципліна “Підтримка сайту”, вже мають навички створення динамічних інтернет-видань, оскільки у попередні роки слухали курс “Веб-дизайн та html-програмування”, які, в тому числі дають навички роботи з CMS

Joomla та Wordpress. Однак навіть менш підготовлені студенти інших вузів могли би створити видання такого типу, користуючись сервісом Blogspot.com. Він є набагато простішим у користуванні, і навички роботи з ним можна здобути прямо під час створення сайту, водночас, можливості, які він дає, не набагато поступаються вищезгаданому CMS. Водночас, більш популярний в Україні блог-сервіс Livejournal.com не може бути застосований у цьому курсі, оскільки у ньому не можна розмістити лічильник Google analytics. А саме він є важливим інструментом оцінювання роботи студентів.

Головною особливістю нашої методики є те, що основним методом оцінювання успішності роботи над блогом є його відвідуваність. Усі інші показники є в тій або тій мірі суб'єктивними, в той час, як відвідуваність чітко свідчить про досягнений студентами успіх. Підрахунок відвідуваності для оцінювання має провадитися за один і той самий період – наприклад, за останній місяць перед іспитом або за весь час існування проекту. Порівняння відвідуваностей різних сайтів є коректним, коли у них у всіх використовується один й та самий лічильник. Наразі найбільш популярним та функціональним є лічильник Google analytics. До уваги береться саме кількість унікальних користувачів.

Відповідно до нашої методики, використовується рейтингова шкала оцінювання. Адміністратори сайту, який набрав найменшу кількість відвідувань за звітний період, отримують нуль балів. В той же час, студенти, що створили найбільш успішний сайт, отримують по 40 балів. Усі інші редакції отримують бали пропорційно тому, як співвідноситься відвідуваність їхнього проекту з відвідуваностями найбільш і найменш успішних сайтів. Відповідно, між проектами розпочинається своєрідне змагання, яке, проте, ще жодного разу не перейшло у ворожнечу: навпаки, студенти радо допомагають одне одному порадами. Для того, щоб “підтягнути” до вищого балу ті проекти, які не стали ані найкращими, ані найгіршими, можна для обрахунку балів використати не саму відвідуваність, а її логарифм. Тоді формула обрахунку балів виглядає так:

$$\text{Кількість балів} = 40 * (\ln W - \ln W_{\min}) / (\ln W_{\max} - \ln W_{\min})$$

Де W – відвідуваність оцінюваного сайту, W_{\max} – відвідуваність найбільш успішного сайту, W_{\min} – відвідуваність найменш успішного.

Звісно, відвідуваність можна “накрутити” технічними засобами – тому викладач має ретельно перевірити дані статистики, для того, щоб виявити це. Якщо відвідуваність україномовного сайту походить переважно з якоїсь іноземної країни – це пряма ознака того, що студенти використали генератор трафіку. Треба також проаналізувати джерела трафіку: зазвичай основними джерелами є пошукові системи, соціальні мережі та поштові сервіси, інколи – сайти-партнери студентських проектів. Невідомі сайти, які генерують велику частину трафіку проекту, слід перевірити: чи не є вони генераторами віртуального трафіку. Оскільки студенти були попереджені про такі перевірки, то жоден з них не скористався описаними технічними засобами. Натомість деякі студенти скористалися розсилкою листів своїм друзям з проханням відвідати сайт – інакше їм поставлять погану оцінку. Цей прийом не є “забороненим”, хоча чесним його назвати важко. Однак досвід показує, що реальна робота над контентом сайту і взаємодія з потенційною аудиторією приносять набагато більше унікальних відвідувань, аніж благання про допомогу. Решту балів студенти мають можливість отримати, виконуючи практичні завдання, які отримують на початку семестру, коли їхні сайти ще тільки перебувають на стадії розробки. Кожне з чотирьох завдань оцінюється у 10 балів, і вони мають на меті надати студентам навички, необхідні для роботи з їхнім проектом. У нашому випадку, темами завдань були: “Специфіка інтернет-комунікації”, “Жанри в інтернеті”, “Аудиторія інтернет-видань” та “Пошукова оптимізація”.

Після запуску проектів студенти продовжують слухати лекції з тематики курсу, які мають допомогти їм якісніше комунікувати з аудиторією, окрім того, окремий час виділяється для консультацій з викладачем, який дає поради щодо розвитку студентських ресурсів, висловлює зауваження до контенту. Нарешті, на декілька останніх пар студенти готують презентації своїх проектів, аналогічні до тих, які би вони готували для потенційних інвесторів та рекламодавців своїх порталів. Презентації виконуються перед викладачем та групою, і оцінюються за такими критеріями: 1) оригінальна концепція презентації; 2) наявність інформації про концепцію видання; 3) наявність інформації про аудиторію видання; 4) наявність інформації про конкурентні переваги видання.

Максимальний бал, який студент може отримати за презентацію – 20 балів. Приклад розподілу балів наведено у табл.1.

Табл. 1. Бали, отримані групою студентів спеціальності «Видавнича справа та редагування» спеціалізації «Електронні видання» (без вказання їхніх прізвищ) під час курсу «Підтримка сайту» у 2013-2014 н.р.

№	Проект	Роботи				Презентація	Відвідуваність (унікальних користувачів)	Бали за відвідуваність	РАЗОМ
		Специфіка інтернет-видань	Жанри в Інтернеті	Аудиторія інтернет-видань	Пошукова оптимізація				
1	Лого-битва	10	10	10	6	20	1023	40	96
2	Жіноча наука	10	10	8	10	20	687	28	86
3	Жіноча наука	10	8	10	8	20	687	28	84
4	Непоради	10	10	10	10	20	278	2	62
5	Непоради	10	10	10	10	20	278	2	62
6	Лого-битва	10	10	10		20	1023	40	90
7	Як дожити до сесії?	10	10	10	10	20	259	0	60
8	Історії до кави/історії під горілку	3	5	10	3	20	538	21	62
9	Як дожити до сесії?	10	10	10	10	20	259	0	60
10	Історії до кави/історії під горілку	6	8	10	10	20	538	21	90

Відвідуваність у цьому випадку оцінювалися за останні три тижні роботи сайту перед іспитом. Як бачимо, відвідуваність найбільш- і найменш успішного сайтів відрізняються у чотири рази. Звісно, 1023 унікальних відвідувачів за три тижні – невеликий показник для великих інформаційних ресурсів, та для навчальних блогів на четвертому місяці існування – цілком пристойний результат.

Частина із цих ресурсів припинили поновлюватися одразу після отримання іспиту, однак дехто зі студентів продовжив роботу над ними, і зараз вони мають шанси перетворитися на прибуткові ресурси.

Отже, ми отримали метод викладання інтернет-дисциплін, що покликаний навчити студентів успішній інтернет-комунікації. Його сенс полягає у розробці малими групами студентів тематичних блогів, а основний фактор їх оцінювання – відвідуваність цих інтернет-ресурсів. Переваги цього підходу полягають у об'єктивності оцінювання та отриманні навичок роботи з реальною інтернет-аудиторією.

Табл. 1. Бали, отримані групою студентів спеціальності «Видавнича справа та редагування» спеціалізації «Електронні видання» (без вказання їхніх прізвищ) під час курсу «Підтримка сайту» у 2013-2014 н.р.

ЛІТЕРАТУРА

1. Быховский Я. С. Образовательные веб-квесты [Електронний ресурс] / Быховский Я. С. // Информационные технологии в образовании : Конгресс конференций. – Режим доступу: <http://ito.edu.ru/1999/III/1/30015.html>.
2. Викладач Павло Салита про народження практиків [Електронний ресурс] // Bigidea : велика ідея. – 3012. – 11 листопада. – режим доступу: <http://biggggidea.com/practices/1213/>.
3. Михайлин І. Досвід викладання основ журналістики в середній школі / І.Л.Михайлин // Наукові записки Інституту журналістики. – Том 09. – 2002.
4. Нагач М. Використання методу проектів на семінарських заняттях з країнознавства / Нагач М.В. // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. – 2012. – №6. – с. 108-113.
5. Педагогическая энциклопедия / ред. И. А. Каиров, Ф. Н. Петров. – М. : Сов. энциклопедия, 1965.
6. Campbell A. Classroom Blogging: two fundamental approaches [Електронний ресурс] / Aaron Campbell. – Режим доступу : <http://blog.daum.net/platojin/13740584>.

7. Hall J. M. A story of using weblogs in English teacher training [Електронний ресурс] / James M. Hall // JALT2005 Conference Proceedings. – 2006. – р. 723-734. – Режим доступу : <http://jalt-publications.org/archive/proceedings/2005/E040.pdf>.

8. QuestGarden: where great WebQuest grow [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://questgarden.com>.

О. А. Зелік

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

«НЕВРІВНОВАЖЕНІСТЬ, ПОРИВ І БУНТІВЛИВЕ ШУКАННЯ» (В. Винниченко в літературно-критичних розвідках М. Могилянського)

Вивчення і засвоєння досвіду та наукової спадщини видатних представників літературознавства, відновлення національних традицій української науки – одне із пріоритетних завдань істориків літератури. «Не просто декларовані наступність, тяглість, увага й повага до традицій, літературознавчої зокрема, а принципове опертя на набуте», – наголошує В.Дончик [2, с. 37]. Г.Костюк у монографії «В.Винниченко та його доба», піднімаючи питання всебічного вивчення творчості Винниченка сучасним літературознавством, зауважував, що на початку ХХ століття «закладалася міцна основа винниченкознавства як окремої ділянки в історії української літератури» [4, с. 5]. Серед найвидатніших критиків і публіцистів початку минулого століття, які активно студіювали над творами Винниченка, Костюк згадує і Михайла Могилянського. Сьогодні в тій чи іншій мірі проаналізовані погляди на творчість Володимира Винниченка І.Франка, С.Єфремова, Д.Чижевського, Лесі Українки, А.Ніковського, О.Грушевського, М.Євшана та ін. На жаль, літературознавчі та літературно-критичні праці М.Могилянського залишаються маловідомими широкому загалу, а його наукова спадщина не вивчена і не прокоментована. Тож на часі аналіз літературно-критичного доробку дослідника у галузі «винниченкознавства», адже індивідуальний хист, майстерність, начитаність, інтуїція і світогляд кожного з літературознавців диктують йому власний спосіб мислення, тлумачення текстів і нарацій [2, с. 37].

Літературний доробок Винниченка постійно перебував у полі наукових та літературно-критичних зацікавлень Могилянського. «Володимир Винниченко» («Новий енциклопедичний словник» Ф.Брокгауза і І.Єфрона), «Нова п'єса В.Винниченка «Чорна Пантера і Білий Ведмідь» («Літературно-науковий вісник», «Речь», «Бюллетени литературы и жизни», 1911), «Коцюбинський і Винниченко» («Украинская жизнь», 1912), «В.Винниченко. Твори» («Речь», 1915), «Брехня» Винниченка на Александринській сцені» («Украинская жизнь», 1916), презентація нових творів Винниченка у щорічних оглядах української літератури («Русская мысль», 1911–1914), аналіз літературного доробку письменника в передмовою до хрестоматій «Від Гр.Квітки до Великої революції» (1927) та «Веселий оповідач. Книга гумору і сатири» (1927), участь у Диспуті про «Сонячну машину» В.Винниченка в київському Домі вчених (1928) – такі статті та рецензії критика нам вдалося відшукати та залучити до аналізу.

Осмилення вченим своєрідності творчого стилю В.Винниченка найповніше представлено у статті «Коцюбинський і Винниченко» (1912). Жанрові особливості рецензій та журнальних оглядів (велика кількість фактичного матеріалу, бажання критика показати неабиякі надбання сучасної української літератури) не дали можливості розкритися вповні інтерпретаторській та критичній майстерності дослідника літератури, але ці праці доповнюють літературознавчий доробок дослідника, засвідчують зміни його поглядів на творчість письменника, допомагають простежити формування ідейно-естетичних пріоритетів науковця.

Для Могилянського літературна критика була засобом, який допомагав підкреслити і потвердити органічність української літератури у загальноєвропейській. Він обстоював самобутність української культури, прагнув спростувати уявлення про інтелігентську надуманість українського національного руху, «новим адвокатом українського письменства перед судом російського читача» назвав літературознавця М.Зеров[3, с. 140]. Учений активно долучався до творення нової естетичної парадигми в українській культурі, у пу-